

tozik. A nagy realista legjobb novelláit tartalmazó kötet kiadását örömmel üdvözölhetjük.

B. T.

NAGY ISTVÁN: A SZOMSZÉDSÁG NEVÉBEN. (Révai.)

Egy erdélyi kisváros életének egy szakaszáról számol be erdélyi írónk ebben a könyvében. A Cosbuc-utca lakói nagyrészt vidékről jöttek a városba, a vidékieknek azzal a naiv reményével, hogy ott annyi pénzt tudnak majd összekuporgatni, amennyiből már földet vásárolhatnak falun. De az órabér kevés és a sovíniszta román urak kiteszik a magyarokat a gyárból, de a kapitalista város karmaiból sem tudnak már ezután szabadulni. Elsorvasztja kedv nélküli robotjával az emberek vágyódásait, fásultakká és ingerlékenyekké válnak.

A regény igazi mondánivalója nehezen indul, az író talán túlságosan is elaprózza a részleteket. A kapitalizmus lojtoztatásai miatt vágyaikat kielégíteni sohasem tudó gyári munkás- és iparosaszonyok között vetélkedés indul meg. Ez azonban rossz irányú, nem az összetartás, hanem a széthúzás felé viszi a proletárokat. Végre megérkezik az utcába egy öntudatos lány, akit anyja szavai szerint „tisztá ártatlanul, csak az igazságért” zártak börtönbe. Az olvasó tudja, hogy a misleai női börtönből most szabadult Mári kommunista, noha ezt egy szóval sem mondja a szerző. Ez a lány azután az összetartás útján indítja el a továbbiak során a kis utca proletár lakóit.

A könyv nagy érdeme, hogy az összetartás szükségessége a cselekményből, az életből jön, nem pedig a szerző mondhatja ki élettelenül valamelyik alakjával. A közösségi élet gondolata, az egymáson segítés vágya még az elkülönült, szerencsétlen sorsú „Szobor Julit” is visszahozza az emberek közé. Az elnyomó rend elleni közös védekezésnek szükségessége hívja életre a „közös”-t, ahogyan ők nevezik a napközi otthonukat. Így gyermekeik nincsenek bezárva a szobába, míg a szülők munkában vannak. De a „Szobor Juli” segítségével létrejött „közös”-t megszünteti a sovíniszta és kapitalista elnyomó rendszer, hiszen az összejövetelek, a „szülői értekezletek” lassan politikai gyűléssé alakultak. Itt olvassák a spanyol polgárháború híreit, valamint az oda kiszökött utcabeli férfiak leveleit. A „közös”-t erő-

szakkal megszüntetik, de az összefogásnak a magja elhíntődik a proletároknak.

B. T.

CLAUDE MORGAN: FRANCIA KÜZDELEM. (Révai.)

Egy parasztfiúnak az életét, a Párt és a munkásosztály felé történt fejlődését mutatja be ez a pompás regény. De Pierre Tarague hús-vér ember, nem leegyszerűsített báb, akiből az író mindenféleképpen Párthoz hű embert farag. Ez az ember nem „angyal” s a körülötte forgó és kavargó élet sem vértelen színpadi díszlet.

Pierre Tarague gyermekkorának leírásakor az író csak néha-néha, egy óvatlan pillanatban átsiklik a nosztalgikusabb hangba. De ebből erős kézzel kiántja magát s elejétől végig biztos talal viszi a regény cselekményét és főleg hangját. A hős, ismét hangot kell adnunk örömeinknek; valóságos ember, egyéniség az életből. Először csak nyugodt életre vágyik, nem politizál, de később a társadalmi valóság utóléri s bekapcsolódik a munkásmozgalomba. Felismeri a kapitalizmus valódi arcát s küzd ellene. Feleségül vesz egy lányt, aki az első időben nem érti meg küzdelmét.

Az élet, mely a hős körül kavargó, a valódi élet: Tökéletesen megismerjük ebből a regényből a harmincas évek elejének paraszti sorsát. A parasztok egyre lejjebb kerülnek, a gazdasági helyzet lezüllesztja őket. Később Páris élete is fellevenedik. Mussolint éljenz fasiszta tüntetőkkel és a kapitalista elnyomás ellen küzdő munkásokkal. Föl-föl bukkanak egyéni sorsok is a hős mellett, de ezek sem hagyják kielégítetlenül az olvasót, bár mindegyik életéből csak egy kis epizódot láthatunk. De ebben az epizódban ott van az egész élete, kezdettől végig. Tökéletesen érzékelteti Claude Morgan a francia nép ellenállását a náci terrorttal szemben. A hős meghal a regény végén, de amint az utolsó szavaként elmondott Eluard vers mondja:

Mert bajtársa nem egy volt,

De millió és millió

Aki megbosszulja — tudta jól.

És mégis öneki virradt meg a nap.

B. T.

TERSÁNSZKY J. JENŐ: ROSSZ SZOMSZÉDOK. (Révai.)

Két ház áll egy lejtőmagyarországi városka utcájában, egymás mellett. Az